

РЕШЕНИЕ

№ 21

гр. Пловдив, 07.02.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД – ПЛОВДИВ, 2-РИ ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на дванадесети януари през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Станислав П. Георгиев

Членове: Надежда Л. Махмудиева
Христо В. Симитчиев

при участието на секретаря Анна Д. Стоянова
като разгледа докладваното от Станислав П. Георгиев Въззивно гражданско дело № 20235000500547 по описа за 2023 година

Производство по реда на чл. 258 - 273 от ГПК.

Постъпила е въззивна жалба вх. № 24421/02.08.2023 г. от Д. И. А.ова – Ч.а ЕГН ***** и А. Л. Ч. ЕГН *****, двамата от гр. П., ул. „Д.Т.” № 65, ет. 12, ап. 60 против решение № 1057/14.07.2023 г., постановено по г. д. № 2713/2022 г. по описа на ОС – Пловдив в частта, с която са отхвърлени исковете от Д. И. А.ова - Ч.а ЕГН ***** и А. Л. Ч. ЕГН *****, двамата от гр. П., ул. „Д.Т.” № 65, ет. 12, ап. 60 против „Н.Ф.“ ООД, ЕИК ..., със седалище и адрес на управление: гр. В., п. к. ....., р-н „О.“, ул. „И.С.“ № 2А, за признаване за установено по отношение на ответника, че сключените между страните договор за заем № ... г. и договор за заем № .... г. са недействителни, както и в частта, с която е отхвърлен предявения иск с правна квалификация чл. 55, ал. 1, пр. 1 от ЗЗД за осъждане на „Н.Ф.“ ООД, ЕИК ..., със седалище и адрес на управление: гр. В., п. к. ....., р-н „О.“, ул. „И.С.“ № 2А да заплати на Д. И. А.ова – Ч.а ЕГН ***** и А. Л. Ч. ЕГН *****, двамата от гр. П., ул. „Д.Т.” № 65, ет. 12, ап. 60 за разликата над 49 991.67 лева до пълния претендиран размер от 76 254.08 лева, представляваща получена от ответника без основание сума по сключени между страните договор за заем № ... г. и договор за заем № .... г., ведно със законната лихва, считано от датата на подаване на исковата молба (14.10.2022 г.) до окончателното изплащане.

Молят съда да постанови решение, с което да отмени обжалваното в съответните части и да прогласи недействителността на процесните договори, както и да осъди ответника да заплати процесната сума в пълния предявен размер. Претендират разноси,

включително адвокатско възнаграждение по реда на чл. 38 от ЗА.

Ответникът счита, че жалбата е неоснователна. Претендира разноски.

След преценка на събраните по делото доказателства, съдът намира за установено следното:

Субективно и обективно съединени искиове с правна квалификация чл. 38 от ЗКНИП във връзка с чл. 24, ал. 1, т. 6, 7 и 9 от ЗКНИП и чл. 55, ал. 1, хипотеза първа от ЗЗД – връщане на дадено без основание.

Предявени от Д. И. А.ова - Ч.а ЕГН ***** и А. Л. Ч. ЕГН *****, двамата от гр. П., ул. „Д.Т.“ № 65, ет. 12, ап. 60 против „Н.Ф.“ ООД, ЕИК ..., със седалище и адрес на управление: гр. В., п. к. ....., р-н „О.“, ул. „И.С.“ № 2А.

Ишците молят съда да постанови решение, с което да признае за установено по отношение на ответника, че сключените между страните договор за заем № ... г. и договор за заем № .... г. са недействителни на основание чл. 38 от ЗКНИП във връзка с чл. 24, ал. 1, т. 6, 7 и 9 от ЗКНИП, съединени при условията на евентуалност с искиове по чл. 146 във връзка с чл. 143, ал. 2, т. 5 от ЗЗП и , чл. 26, ал. 1, пр. 1 и 3 от ЗЗД, както и да осъди, на основание чл. 55, ал. 1, пр. 1 от ЗЗД, „Н.Ф.“ ООД, ЕИК ... да заплати на Д. И. А.ова – Ч.а ЕГН ***** и А. Л. Ч. ЕГН ***** разликата над 49 991.67 лева до пълния претендирай размер от 76 254.08 лева, представляваща получена от ответника без основание сума по сключени между страните договор за заем № ... г. и договор за заем № .... г., ведно със законната лихва, считано от датата на подаване на исковата молба (14.10.2022 г.) до окончателното изплащане. Претендират разноски.

Ответникът не признава исковете. Претендира разноски.

Съгласно чл. 269 от ГПК, въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта - в обжалваната му част. По останалите въпроси той е ограничен от посоченото в жалбата.

В рамките на тази проверка, настоящата инстанция намира, че обжалваното решение е валидно и допустимо.

В исковата молба се твърди, че на 05.02.2019 г., че между ответника „Н.Ф.“ ООД, като заемодател, Д. А., като заемополучател и ипотекарен длъжник, и А. Л. Ч., като солидарен длъжник и съпруг, даващ съгласие по чл. 26 от СК, е сключен договор за заем № ... г., съгласно който, заемодателят е предоставил на заемополучателя сумата от 2 000.00 лева, като последният се е задължил да я върне най-късно до 06.02.2024г., при фиксиран лихвен процент-20%. В договора е уговорен срок на изпълнение от 60 месеца, като задължението следвало да се изплаща до 6-то число на месеца, считано от 06.03.2019 г., на вноски по утвърден погасителен план, с размер на ежемесячните вноски, изчислен на база дължимата лихва-33.33 лева. Съгласно чл. 2. 2. б. „и“, през целия срок на заема заемополучателят погасява само дължимата лихва, а главницата в нейния пълен размер се дължи в края на срока, уговорен между страните-06.02.2024 г., с изключение на случаите на предсрочно прекратяване на договора. Според чл. 7. 5., с подписване на договора

солидарният длъжник А. Ч. се е задължил да отговаря солидарно съгласно чл. 121 от ЗЗД за задълженията на заемополучателя. С договора са уредени още правата и задълженията на страните, отговорностите при неизпълнение на задълженията им, както и обезпечаването на заема.

Твърди се, че на .... г. страните са сключили и договор за заем № .... г., съгласно който, заемотелят „Н.Ф.“ ООД предоставя в заем на заемополучателя Д. А. сумата от 33 000.00 лева за срок от 60 месеца, която последната се задължила да върне до 06.02.2024 г., съобразно уговореното в договора, при фиксиран лихвен процент от 20%. Неразделна част от договора е погасителен план, според който заемополучателят следва да изплати задължението си на 60 равни месечни вноски, всяка в размер на 550.00 лева, изчислен на база дължимата лихва, с падеж 6-то число на месеца, считано от 06.03.2019 г. Според чл. 2. 2. б. „и“, през целия срок на заема заемотелят погасява само лихвата, а главницата в нейния пълен размер се дължи в края на срока, уговорен между страните- 06.02.2024 г., с изключение на случаите на предсрочно прекратяване на договора. Съгласно чл. 7. 5., с подписване на договора А. Ч. се е съгласил да поеме солидарна отговорност за задълженията на заемополучателя, произтичащи от договора, при условията на чл.121 от ЗЗД.

Според чл. 2. 6. от горепосочените договори за заем, при забава в погасяването на дължимата вноска дори с един просрочен ден или при частичното ѝ погасяване в размер по-малко от определения в погасителния план, заемотелят ще начислява наказателен лихвен процент (наказателна лихва) в размер на 5% месечно върху остатъчната заемна сума. В чл. 2. 7. е предвидено, че при забава в погасяването на дължима вноска с повече от 30 дни, след изтичане сроковете за плащане по чл. 2. 2., б. „з“, както и при неизпълнение на задължения на заемополучателя, произтичащи от договора, цялото вземане става предсрочно изискуемо и заемотелят, освен правата по чл. 2. 6., има право да прекрати договора, като иска предсрочно погасяване на остатъка от заемната сума, ведно с неустойка в размер на 60% от пълния размер на заемната сума. Според чл. 2. 8., при предсрочно погасяване на договора, поради забава погасяването на дължимата вноска, съгласно чл. 2. 7., заемополучателят дължи и наказателна лихва в размер на 5% месечно, върху стойността на главницата към датата на прекратяване на договора, като тази наказателна лихва се дължи до пълното погасяване на главницата и всички други лихви, дължими по силата на договора за заем.

От съдържанието на процесните договори за заем се установява, че същите са подписани при Общи условия. Представени са от ответника стандартни европейски формуляри за предоставяне на информация за потребителски кредити, съдържащи параметрите на договорите за заем, от които е видно, че ищците са подписали тези документи на 23.01.2019 г. На същата дата страните са подписали и предварителни договори за заем.

Тези обстоятелства не са спорни и се доказва от представения преписи от цитираните договори: договор за заем № ... г. (л. 19 – 27 от делото на ОС) и договор за заем № .... г. (л. 10 – 18 от делото на ОС), предварителни договори стандартни формуляри (л. 33

– 70 от делото на ОС).

В исковата молба е посочено, че на .... г. между страните е сключен договор за учредяване на ипотека, с който, за обезпечаване на вземанията на дружеството-заемодател, възникнали по силата на договор за заем № .... г. и по договор за заем № ... г., Ч.а е учредила в полза на ответника договорна ипотека върху недвижим имот с идентификатор 56784.530.2121.1.60, представляващ апартамент № 60, в блок 5, ет. 12, с площ от 93.28 кв. м., ведно с прилежащото избено помещение № 60, както и 1,424 % идеални части от общите части на сградата и от отстъпеното право на строеж, с адрес на имота: гр. П., ул. „Д.Т.“ № 65, като ищецът А. Ч. е дал съгласието си за учредяване на ипотека. Изрично в чл. 3 от договора е посочено, че ипотека върху имота се учредява за обезпечаване на всяко и всички вземания на заемодателя по двата заема в тяхната цялост - разноси, такси, лихви (в т. ч. и наказателни) и главница.

Това обстоятелство не е спорно и се доказва от представения препис от нотариален акт № ....., том I, рег. № 824, дело № 86/2019 г., вписан в Службата по вписванията - Пловдив вх. рег. № 2705, акт. № 147, том I, дело № 1203/.... г. (л. 129 – 131 от делото на ОС).

Видно от разписка от 05.02.2019 г. (л. 146 от делото на ОС), подписана от Ч.а, заемната сума по договор за заем № ... г. в размер на 2 000.00 лева е получена от нея на 05.02.2019 г.

Видно от референция от .... г. (л. 147 от делото на ОС), на посочената дата е преведена на Ч.а сумата в размер на 6 600.00 лева, част от предмета на договора за заем № ..... Останалата част в размер на 26 400.00 лева е предена 07.02.2019 г. (л. 148 от делото на ОС).

1. по иска за нищожност на процесните договори изцяло:

В исковата молба се твърди, че процесните договори са изцяло недействителни поради противоречие с разпоредбите на Закона за потребителския кредит, като са цитирани и конкретни разпоредби.

Само въз основа на тези твърдения исковете за пълна недействителност на процесните договори биха могли да бъдат отхвърлени, тъй като същите не се подчиняват на режима на ЗПК, а на правната уредба, разписана в Закона за кредитите за недвижими имоти на потребители, тъй като вземанията по договорите са обезпечени с ипотека.

Но описаната в исковата молба фактическа обстановка дава основание на съда да квалифицира исковете като такива по Закона за кредитите за недвижими имоти на потребители (ЗКНИП) и да ги разгледа съобразно неговите разпоредби, с оглед изпълнението на принципите по чл. 2 и чл. 7, ал. 1 и ал. 3 от ГПК.

Съгласно чл. 1 от ЗКНИП, този закон урежда изискванията за предоставяне на кредити за недвижими имоти на потребители, условията и реда за регистрация на кредитните посредници и контрола върху тях. По смисъла на този закон кредити за недвижими имоти са кредити, обезпечени с ипотека или друго сравнимо обезпечение върху

недвижим имот, и кредити, чиято цел е придобиване или запазване на вещно право върху недвижим имот.

Съгласно чл. 22 от ЗКНИП, договорът за кредит за недвижим имот е договор за кредит, въз основа на който кредиторът предоставя или се задължава да предостави на потребителя кредит по смисъла на чл. 1, ал. 2 под формата на заем, разсрочено плащане или друга форма на улеснение за плащане.

Анализ на бележите на процесните договори сочи, че същите отговарят на критериите по ЗКНИП, поради което този закон следва да намери приложение при разрешаването на конкретния спор.

Съгласно т. 1 от ТР № 1/09.12.2013 г., постановено по т. д. № 1/2013г. на ВКС, ОСГТК, при проверка на правилността на първоинстанционното решение въззивният съд може да приложи императивна материалноправна норма, дори ако нейното нарушение не е въведено като основание за обжалване.

Няма спор, че ишците са потребители по смисъла на §1, т. 20 от ДР на ЗКНИП, съгласно който "потребител" е всяко физическо лице, което при сключването на договор за кредит за недвижим имот действа извън рамките на своята търговска, стопанска или професионална дейност.

Ишците са физически лица, които са действали извън рамките на своята търговска, стопанска или професионална дейност при сключване на процесните договори и се ползват със защитата по ЗКНИП.

Според ишците, договорите са нищожни изцяло, тъй като не отговарят на изискванията на чл. 11, ал. 1, т. 9, т. 10, и т. 11 от ЗПК (съответно на чл. 24, ал. 1, т. 6, т. 7 и т. 9 от ЗКНИП).

Процесните договори са изготвени в писмена форма, съдържат пълна индивидуализация на страните, размера на заема, условията за издължаване. Предоставена е от кредитора и преддоговорна информация, чрез предварителните договори от 23.01.2019 г. Видно е от съдържанието на раздел II „Индивидуални условия на договора“ в окончателните договори, подписани от страните, че то съответства на реквизитите по чл. 24, ал. 1, т. 5-9 и т. 11 от ЗКНИП. Посочен е видът на предоставения кредит; определен е срок на договорите до 06.02.2024 г.; посочени са размери на главниците и условията за усвояването им; приложени са погасителни планове с датите на плащане, конкретизирани са размерите на всяка месечно дължима вноска, общия им брой и разпределение на частите за лихви и главници.

Не се констатира и нарушаване на изискването на чл. 38, вр. чл. 24, ал. 1, т. 9 от ЗКНИП. Договорите съдържат годишен процент на разходите по кредита заедно с подробна информация за всички разходи, включени в общите разходи по кредита за потребителя. Видно е от процесните договори за заем, че в чл. 2. 2., б. „м“ е посочен ГПР на заема-20 %, който представлява реквизит по чл. 24, ал. 1, т. 9 от ЗКНИП, включва договорената лихва и се изчислява на годишна база. Единственият елемент на годишния процент на разходите е

уговорената възнаградителна лихва в размер на 20 %, която е фиксирана за целия период на договорите. Следователно е спазено изискването, предвидено в посочената разпоредба. Други разходи, извън възнаградителната лихва, не са включени във формулата на ГПР, противно на поддържаното от ищците. Разходите по заличаване на ипотеката също са изключени от ГПР, в случая задължаването на потребителя с тях е станало с договора за учредяване на ипотека (чл. 5) и затова не следва да се отчитат като допълнително оскъпяване.

Налага се общият извод, че процесните договори не нарушават императивни законови норми, поради което не са налице основания за обявяване на сделките за недействителни като цяло. Ето защо така предявените искове в тази насока следва да бъдат отхвърлени.

До тези правни изводи е достигнал и първоинстанционният съд, поради което обжалваното решение, в тази част, следва да бъде потвърдено.

След като исковете на прогласяване нищожността изцяло на процесните договори са отхвърлени, следва да бъдат разгледани останалите евентуално предявени искове.

С решение № 1057/14.07.2023 г., постановено по г. д. № 2713/2022 г. по описа на ОС – Пловдив са прогласени за нищожни клаузите за дължимост на наказателна лихва по чл. 2. 6. и чл. 2. 8. от договор за заем № .... г. и договор за заем № .... г., както и клаузите за неустойка по чл. 2. 7. от договор за заем № ... г. и договор за заем № .....-.... г.

В тази част решението не е обжалвано и е влязло в сила.

Следователно клаузите за дължимост на наказателна лихва по чл. 2.6. и чл. 2.8. от договор за заем № .... г. и договор за заем № .... г., както и клаузите за неустойка по чл. 2. 7. от договор за заем № ... г. и договор за заем № .....-.... г. са нищожни.

2. по иска с правно основание чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД:

Предявеният осъдителен иск се основава на твърдения, че на основание нищожни клаузи от процесните договори, ищците са платили суми, които надвишават размера на дължимите такива, съобразно действителните уговорки в договорите, поради което искат връщането на надплатената суми.

Видно от представените референции изх. № 281/18.11.2021 г., № 46/17.05.2022 г. и № 107/05.09.2022 г., размерът на задължението на заемателя към 30.11.2021 г. възлиза на 74 099.95 лева (35 000.00 лева - главница; 38 649.95 лева - договорна лихва и неустойка за забава и 450.00 лева - такса за заличаване на ипотека); към 17.05.2022 г. - 79 919.44 лева (35 000.00 лева - главница; 44 469.44 лева - договорна лихва и неустойка за забава и 450.00 лева - такса за заличаване на ипотека); към 30.09.2022 г. - 89 486.11 лева (35 000.00 лева - главница; 54 036.11 лева - договорна лихва и неустойка за забава и 450.00 лева - такса за заличаване на ипотека).

Видно от заключението на счетоводната експертиза (л. 171 – 175 от делото на ОС), по двата договора за заем е платена сума в общ размер на 111 254.08 лева. На

26.09.2022 г. кредитът по договора от 05.02.2019 г. е погасен, по този договор е платена главницата от 2 000.00 лева и договорна лихва - 1 464.36 лева. На същата дата е погасен и кредитът по договора от ....г., като по последния са начислени и платени: сума в размер на 33 000.00 лева - главница и договорни лихви - 24 148.05 лева. По двата договора са начислени и платени над главниците: неустойка/наказателна лихва - 49 991.67 лева и договорни лихви - 25 612.41 лева. или общо 75 604.08 лева, като същите представляват 216,01 % от общия размер на предоставената сума по двата договора - 35 000.00 лева. Освен това е платена сума от 450.00 лева.- такса за предсрочно погасяване и 200.00 лева - такси референция.

По делото не се спори, че действието на процесните договори е било прекратено на 26.09.2022 г., когато вземането на кредитора е погасено чрез плащане.

Няма спор и относно обстоятелството, че сумите за погасяване на заемите са заплатени общо от двамата ищци, които са съпрузи.

Както вече беше посочено, с влязъл в сила съдебен акт между страните е постановено, че клаузите от договорите - чл. 2. 6., предвиждащи начисляване на наказателна лихва (под формата на неустойка), са нищожни, то договорите в тази част не са породили правно действие. С оглед на това и предвид установеното от счетоводната експертиза, че въз основа на тези клаузи е платена от ищците сума в общ размер от 49 991.67 лева, се налага извод, че последната е получена от ответника при начална липса на основание и подлежи на връщане.

Не се установява да са получавани от кредитора суми на основание другите нищожни клаузи от договора - чл. 2. 7. и чл. 2. 8.

По отношение на начислената и платена договорна лихва, съдът намира, че същата се дължи на ответника. Без да се отчитат клаузите, пораждащи задължения за страните в случай на неизпълнение на съществените престации, които бяха приети за нищожни, в останалата си част договорите не са опорочени и имат правно действие на сделка по кредитиране на потребител срещу определено възнаграждение.

Уговорената в процесните договори възнаградителна лихва представлява възнаграждение, което заемополучателят плаща на заемотателя за предоставянето и ползването на парични средства за срока на договора. Възможността за договарянето на такава лихва е предвидено в закона - чл. 240, ал. 2 от ЗЗД. В случая страните са постигнали съгласие (чл. 2. 2. б. „ж“) за плащане на възнаградителна лихва от 20 % върху главницата за времето на действие на договорите, като съдът намира, че този размер на лихвата е определен в съответствие с чл. 9 от ЗЗД и не противоречи на повелителни норми на закона и добрите нрави.

Според заключението на експертиза, платената договорна лихва по договора от 05.02.2019 г. е 1 464.36 лева, а по договора от .... г. - 24 148.05 лева или общо 25 612.41 лева, като за тази сума предявеният иск е неоснователен и следва да бъде отхвърлен.

Според заключението на счетоводната експертиза, претендираната от ищците

сума за връщане от 76 254.08 лева, като надплатена по процесните договори за заем, са включени още сума от 450.00 лева - платена такса за заличаване на договорна ипотека и 200.00 лева - заплатени такси референции. В договора за учредяване на ипотека от .... г. е постигната договорка между страните, че таксата за заличаване на ипотека се поема от заемополучателя. Следователно сумата от 450.00 лева е платена с основание, като тя се дължи на съответните институции, които извършват услугата, а не на заемотателя. Сумата от 200.00 лева представлява направени разходи за допълнителни услуги - издаване на референции, то също се явява платена с основание, доколкото е извън предмета на процесните договори.

Предвид гореизложеното, съдът намира, че предявеният иск по чл. 55, ал. 1, хипотеза 1 от ЗЗД е основателен за сумата от 49 991.67 лева, като за разликата над тази сума до претендирания размер от 76 254.08 лева следва да бъде отхвърлен.

До тези правни изводи е достигнал и първоинстанционният съд, поради което обжалваното решение, в тази част, следва да бъде потвърдено.

С оглед горното и на основание чл. 78 от ГПК следва да бъдат осъдени Д. И. А.ова - Ч.а ЕГН ***** и А. Л. Ч. ЕГН ***** да заплатят солидарно на „Н.Ф.“ ООД, ЕИК ... сумата от 6 000.00 лева, представляваща разноси за производството пред въззивната инстанция.

Мотивиран от горното, съдът

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 1057/14.07.2023 г., постановено по г. д. № 2713/2022 г. по описа на ОС – Пловдив в частта, с която са отхвърлени исковете от Д. И. А.ова - Ч.а ЕГН ***** и А. Л. Ч. ЕГН *****, двамата от гр. П., ул. „Д.Т.“ № 65, ет. 12, ап. 60 против „Н.Ф.“ ООД, ЕИК ..., със седалище и адрес на управление: гр. В., п. к. ...., р-н „О.“, ул. „И.С.“ № 2А, за признаване за установено по отношение на ответника, че сключените между страните договор за заем № ... г. и договор за заем № .... г. са недействителни изцяло, както и в частта, с която е отхвърлен предявеният иск с правна квалификация чл. 55, ал. 1, пр. 1 от ЗЗД за осъждане на „Н.Ф.“ ООД, ЕИК ..., със седалище и адрес на управление: гр. В., п. к. ...., р-н „О.“, ул. „И.С.“ № 2А да заплати на Д. И. А.ова – Ч.а ЕГН ***** и А. Л. Ч. ЕГН *****, двамата от гр. П., ул. „Д.Т.“ № 65, ет. 12, ап. 60 за разликата над 49 991.67 лева до пълния претендиран размер от 76 254.08 лева, представляваща получена от ответника без основание сума по сключени между страните договор за заем № ... г. и договор за заем № .... г., ведно със законната лихва, считано от датата на подаване на исквата молба (14.10.2022 г.) до окончателното изплащане.

ОСЪЖДА Д. И. А.ова - Ч.а ЕГН ***** и А. Л. Ч. ЕГН *****, двамата от гр. П., ул. „Д.Т.“ № 65, ет. 12, ап. 60 да заплатят солидарно на „Н.Ф.“ ООД, ЕИК ..., със седалище и адрес на управление: гр. В., п. к. ...., р-н „О.“, ул. „И.С.“ № 2А сумата от 6 000.00 (шест хиляди) лева, представляваща разноси за производството пред въззивната

инстанция.

Преписи от решението да бъдат връчени на страните.

Решението подлежи на касационно обжалване, в едномесечен срок от съобщаването, при наличие на предпоставките по чл. 280 от ГПК, пред Върховния касационен съд.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____